

Dlaczego rodzi się coraz więcej nieślubnych dzieci?

W Polsce urodzenie dziecka przez niezamężną kobietę było do tej pory rzadkością - jeszcze pod koniec lat osiemdziesiątych zaledwie 5% dzieci rodziło się poza małżeństwem. Ten stan rzeczy uległ drastycznej zmianie w ciągu niespełna trzech dekad – już w 2009 r. co piąte nowo urodzone dziecko miało niezamężną mamę. Jednocześnie, na tle innych krajów Europy nadal pozostajemy społeczeństwem w którym dominuje przekonanie, że ślub powinien poprzedzać rodzicielstwo. Dlaczego więc w Polsce odsetek urodzeń pozamażeńskich wzrasta?

Odpowiedź na to pytanie może okazać się banalna. Jeśli w danym kraju maleje liczba urodzeń małżeńskich – a taki spadek miał istotnie miejsce w Polsce – wówczas udział urodzeń pozamażeńskich wzrasta nawet przy stałej liczbie tych urodzeń. Można to określić jako „efekt mianownika”. Można też wskazać konkurencyjne wyjaśnienie – oparte nie na algebrze tylko na lepszym zrozumieniu decyzji, które prowadzą do urodzenia dziecka przed ślubem. Odsetek urodzeń pozamażeńskich może wzrosnąć także gdy zmaleje skłonność do zawierania małżeństwa przez kobiety w ciąży. Wyniki analiz prowadzonych w projekcie FAMWELL wskazują, że czynnik ten odegrał kluczową rolę w latach gdy odsetek urodzeń pozamażeńskich wzrastał szczególnie szybko, to znaczy na początku lat 90-tych oraz po 2000 r. Przed transformacją ustrojową a także w drugiej połowie lat 90-tych zmiany skłonności do ślubów wśród kobiet w ciąży miały mniejsze znaczenie w porównaniu do wpływu spadku liczby urodzeń małżeńskich. Co znaczące, po 2000 r. w miastach spadkowi skłonności do ślubów wśród kobiet w ciąży można przypisać znacznie większą część wzrostu odsetka urodzeń pozamażeńskich niż na wsi. Innymi słowy, w miastach rodziło się więcej dzieci niezamężnych kobiet głównie dlatego że kobiety coraz rzadziej wychodziły za mąż będąc w ciąży. Natomiast na wsi relatywnie silniejszy był „efekt mianownika” polegający na tym że odsetek urodzeń pozamażeńskich wzrastał ze względu na malejącą liczbę urodzeń wśród zamężnych kobiet.

Anna Baranowska

Pełne opracowanie:

www.sgh.waw.pl/instytuty/isd/publikacje/ISID_WP_nonmarital_Baranowska.pdf

Warszawa, 2010-12-14